

STANDARDY
OCHRONY

FUNDACJA
DAJEMY
DZIECIOM
SIŁĘ

Podstawowe zasady ochrony dzieci przed krzywdzeniem w sytuacji kryzysu humanitarnego

Spis treści

3 / Wstęp

4 / Zasada 1. Instytucja/organizacja gwarantuje, że osoby pracujące z dziećmi zostały przez nią zweryfikowane i znają zasady bezpiecznych relacji z dziećmi

4 / 1. Weryfikacja osób pracujących z dziećmi

5 / 2. Zasady bezpiecznego kontaktu z dziećmi

5 / 3. Zachowania i praktyki, które są oczekiwane od wszystkich pracowników i osób pełniących wolontariat

5 / 4. Zachowania i praktyki, które są niedopuszczalne ze strony pracowników i osób pełniących wolontariat

7 / Zasada 2. W instytucji/organizacji została opracowana procedura interwencji w sytuacji podejrzenia, że dziecko jest krzywdzone. Z procedurą zapoznają się wszystkie osoby pracujące z dziećmi

7 / Procedura interwencji w przypadku podejrzenia zagrożenia bezpieczeństwa dziecka

11 / Schemat interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez osoby trzecie

12 / Schemat interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez osobę nieletnią (do 17 r.ż.)

13 / Schemat interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez rodzica lub opiekuna

14 / Schemat interwencji w przypadku podejrzenia, że dziecko przebywa na terytorium RP bez opieki osoby dorosłej

15 / Zasady bezpiecznego kontaktu z dziećmi – plakat

16 / Załącznik 1. Oświadczenie o niekaralności i zobowiązaniu do przestrzegania podstawowych zasad ochrony dzieci (wzór)

17 / Załącznik 2. Zakres danych pracownika/wolontariusza niezbędnych do sprawdzenia w Rejestrze Sprawców Przepływów na Tle Seksualnym

18 / Załącznik 3. Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa (wzór)

19 / Załącznik 4. Wzór wniosku do sądu o ustanowienie opiekuna tymczasowego dla dziecka ukraińskiego bez opieki

20 / Załącznik 5. Wzór wniosku o wgląd w sytuację dziecka/rodziny

Wstęp

Kryzysy humanitarne związane z wojnami stwarzają dla dzieci szereg zagrożeń: od krzywdzenia ze strony bliskich dorosłych,

którzy sami mierzą się w takich sytuacjach z wieloma wyzwaniami i wysokim poziomem stresu, po przemoc i wykorzystanie ze strony osób trzecich, które wykorzystują trudne położenie dziecka i niższy poziom ochrony i uważności ze strony jego opiekunów.

Brakuje precyzyjnych danych, jaki odsetek dzieci uchodźczych doświadcza krzywdzenia ze strony bliskich dorosłych czy osób trzecich. Różne badania wskazują jednak, że jest on bardzo wysoki – nawet do 54% dzieci z doświadczeniem uchodźczym pada ofiarą przemocy, w tym 20% dzieci doznaje wykorzystywania seksualnego. Szczególnie narażone na krzywdzenie są dzieci bez opieki.

Do Polski każdego dnia docierają tysiące dzieci z opiekunami oraz dzieci przyjeżdżające bez opiekunów formalnych, szukając ochrony przed zagrożeniami wojny. Dzięki wielkiej mobilizacji społeczeństwa, organizacji pozarządowych i samorządów znajdują schronienie, środki do życia i opiekę. Musimy zrobić wszystko, by podczas kryzysu uchodźczego dzieci uniknęły również zagrożenia przemocą i wykorzystywaniem.

Zasady przedstawiają rozwiązania zwiększające bezpieczeństwo dzieci i wskazujące, jak identyfikować sytuacje ryzyka krzywdzenia. Zawierają regulacje, które powinny być przestrzegane przez wszystkich pracowników/pracowniczek i wolontariuszy/wolontariuszek tych organizacji/institucji. Organizacja/institucja jest odpowiedzialna za upewnienie się, że wszystkie osoby biorące udział w jej działaniach i mające kontakt z dziećmi znają, rozumieją i godzą się (także formalnie akceptując dokument) na przestrzeganie zasad. Podstawowe zasady ochrony dzieci z doświadczeniem uchodźczym w miejscach tymczasowego pobytu dotyczą:

1. Weryfikowania i przygotowania pracowników/pracowniczek i wolontariuszy/wolontariuszek, kontaktujących się z dziećmi.
2. Podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia, że dziecko doświadcza krzywdzenia.

Rozwiązania przedstawione poniżej mogą zostać zaadaptowane w każdej instytucji/organizacji, z uwzględnieniem jej specyfiki i potrzeb.

Jaki jest cel zasad?

Celem niniejszych zasad jest zapewnić nie dzieciom z doświadczeniem uchodźczym lepszej ochrony przed krzywdzeniem w miejscach tymczasowego pobytu.

Do kogo adresowane są zasady?

Zasady są adresowane do organizacji/institucji, których pracownicy, współpracownicy i wolontariusze mają bezpośredni kontakt z dziećmi z doświadczeniem uchodźczym w miejscach tymczasowego pobytu.

Czym są miejsca tymczasowego pobytu?

To miejsca, w których przebywają dzieci oczekujące na docelowe miejsce pobytu, często pod opieką osób trzecich. Są to punkty recepcyjne, przejściowe zakwaterowania zbiorowe (np. hostele, hotele, ośrodki wczasowe, domy pielgrzymy itd.), ale też miejsca, gdzie ad hoc organizowane są różne formy spędzania czasu przez dzieci z doświadczeniem uchodźczym bez nadzoru ich opiekunów. Zapisy niniejszego dokumentu dotyczą również organizacji koordynujących zakwaterowanie w prywatnych domach i mieszkaniach polskich rodzin.

Jak w zasadach definiowane jest „dziecko”?

Dziecko to każda osoba przed 18 rokiem życia.

Czym jest krzywdzenie dziecka?

Krzywdzenie to wszelkie formy przemocy fizycznej i psychicznej, zaniedbania oraz wykorzystywania seksualnego dziecka.

1 A. Jud, E. Pfeiffer, M. Jarczok (2020): Epidemiology of violence against children in migration. A systematic literature review, [w:] Child Abuse and Neglect, 108 (2020).

Zasada 1.

Instytucja/organizacja gwarantuje, że osoby pracujące z dziećmi zostały przez nią zweryfikowane i znają zasady bezpiecznych relacji z dziećmi

1. Weryfikacja osób pracujących z dziećmi

Pierwsza faza kryzysu humanitarnego wywołanego wojną często wiąże się z działaniem personelu i osób pełniących wolontariat w trybie „wszystkie ręce na pokład”. Przejście tej fazy jest konieczne do zapoznania nad sytuacją i zdiagnozowania potrzeb, ale jak najszybciej powinny ją zastąpić działania planowe, które będą mieć w centrum uwagi bezpieczeństwo dzieci. Niektóre osoby zgłaszające się do pracy z dziećmi mogą stanowić dla nich zagrożenie. Organizacje/instytucje prowadzące miejsca tymczasowego pobytu lub pracujące na ich terenie działają na zasadzie zaufania publicznego i mają obowiązek ochrony dzieci.

Dlatego każda organizacja/instytucja organizująca pracę z dziećmi w miejscach tymczasowego pobytu powinna wprowadzić procedurę weryfikacji personelu i osób pełniących wolontariat przed dopuszczeniem ich do kontaktu z dziećmi. W przypadku pracy lub wolontariatu zorganizowanego przez instytucję, organizację pozarządową lub inny podmiot przed przystąpieniem osób zgłaszających się do pracy/wolontariatu osoba odpowiedzialna za tego typu działania:

1. dokonuje rejestracji pracownika(-czki)/wolontariusza(-ki)
2. odbiera od niego/niej oświadczenie o niekaralności za przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności oraz przestępstwa na szkodę małoletniego oraz o toczących się względem niego/niej postępowaniach karnych i dyscyplinarnych. Poucza też pracownika(-czkę)/wolontariusza(-kę) o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Wskazane wyżej oświadczenia należy odebrać również od osób indywidualnych udostępniających mieszkanie/pokój rodzinom ukraińskim.

Ponadto pracownik(-czka)/wolontariusz(-ka) przed przystąpieniem do pracy/wolontariatu zapoznaje się z podstawowymi zasadami kontaktu z dziećmi (omówionymi w dalszej części dokumentu) i podpisuje oświadczenie o zobowiązaniu się do ich przestrzegania. Wzór powyższych oświadczeń znajduje się w **Załączniku 1**.

W przypadku kiedy praca/wolontariat dotyczą działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi, to zgodnie z art. 21 Ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępstwami na tle seksualnym organizator pracy/wolontariatu jest zobowiązany przed zawarciem umowy sprawdzić pracownika(-czkę)/wolontariusza(-kę) w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym (rejestr z dostępem ograniczonym) oraz w Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze. Sprawdzenie w rejestrze sprawców dokumentowane jest wydrukiem informacji zwrotnej wygenerowanej z Rejestru. Figurowanie w Rejestrze wyklucza przystąpienie do pracy/wolontariatu. Dane nt. pracownika konieczne do sprawdzenia w Rejestrze znajdują się w **Załączniku 2**.

Powyższe dokumenty przechowywane są w dokumentacji pracownika(-czki)/wolontariusza(-ki) prowadzonej przez instytucję/organizację organizującą pracę/wolontariat.

2. Zasady bezpiecznego kontaktu z dziećmi

Naczelną zasadą wszystkich działań podejmowanych przez personel i osoby pełniące wolontariat mających bezpośredni kontakt z dziećmi znajdującymi się w sytuacji kryzysu humanitarnego jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie.

Personel i osoby pełniące wolontariat traktują dziecko z szacunkiem oraz uwzględniają jego godność i potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie przez personel i osoby pełniące wolontariat wobec dziecka przemocy w jakiegokolwiek formie. Personel i osoby pełniące wolontariat, realizując te cele, działają w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych organizacji/institucji oraz swoich kompetencji.

3. Zachowania i praktyki, które są oczekiwane od wszystkich pracowników i osób pełniących wolontariat

1. W komunikacji z dziećmi zachowuj cierpliwość i szacunek rozumiejąc, że dzieci dotknięte traumą wojenną mogą okazywać lęk, złość, obojętność i wyrażać inne trudne emocje wynikające z ich doświadczeń.
2. Słuchaj uważnie dzieci i udzielaj im odpowiedzi adekwatnych do ich wieku i danej sytuacji. Komunikując się z dzieckiem staraj się, by Twoja twarz była na poziomie twarzy dziecka.
3. Zapewnij dzieci, że jeśli czują się niekomfortowo z jakąś sytuacją, zachowaniem czy słowami, mogą o tym powiedzieć Tobie lub wskazanej osobie (patrz Zasada 2 – podejmowanie interwencji) i mogą oczekiwać odpowiedniej reakcji i/lub pomocy.
4. Doceniaj i szanuj wkład dzieci w podejmowane działania, aktywnie je angażuj i traktuj równo bez względu na ich płeć, orientację seksualną, sprawność/niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny i światopogląd. Unikaj faworyzowania dzieci.
5. Podejmując decyzje dotyczące dziecka, poinformuj o tym dziecko i staraj się brać pod uwagę jego oczekiwania.
6. Zadbaj o to, aby być w zasięgu wzroku lub słuchu innych pracowników i wolontariuszy, kiedy prowadzisz aktywności z dziećmi. W wyjątkowych i uzasadnionych sytuacjach, kiedy musisz zostać z dzieckiem sam na sam, zawsze powiadom o tym pozostałych pracowników i wolontariuszy oraz poinformuj, w którym dokładnie miejscu będziesz przebywać wraz z dzieckiem.
7. Szanuj prawo dziecka do prywatności. Jeśli konieczne jest odstępnie od zasady poufności, aby chronić dziecko, wyjaśnij to dziecku najszybciej jak to możliwe.
8. Unikaj zbędnego ryzyka. Pracując z dziećmi upewnij się, że sprzęt i wyposażenie są używane w sposób zgodny z przeznaczeniem, a otoczenie jest bezpieczne (zwróć uwagę na zabezpieczenia okien i schodów, ograniczony dostęp do ruchliwych dróg, otwartej wody itd.).

4. Zachowania i praktyki, które są niedopuszczalne ze strony pracowników i osób pełniących wolontariat

1. Nie wolno Ci krzyczeć, zawstydząć, upokarzać, lekceważyć i obrażać dziecka.
2. Nie wolno Ci bić, szturchać, popychać ani w jakikolwiek sposób naruszać integralności fizycznej dziecka.
3. Nie wolno Ci nawiązywać z dzieckiem jakichkolwiek relacji romantycznych lub seksualnych ani składać mu nieodpowiednich propozycji. Obejmuje to także seksualne komentarze, żarty, gesty oraz udostępnianie dzieciom treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę.
4. Nie wolno Ci utrzymywać wizerunku dziecka (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie). Dotyczy to także umożliwienia osobom trzecim utrwalenia wizerunków dzieci.

5. Nie wolno Ci zapraszać dzieci do swojego prywatnego mieszkania/domu ani spotykać się z nimi poza godzinami pracy. Obejmuje to także kontakty z dziećmi poprzez prywatne kanały komunikacji (prywatny telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych) i udostępnienie własnych danych osobowych.
6. Nie wolno Ci proponować dzieciom alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, jak również używać ich w obecności dzieci.
7. Nie podejmuj innego niż niezbędny kontaktu fizycznego z dzieckiem. Dotyczy to zwłaszcza pomagania dziecku w ubieraniu i rozbieraniu, jedzeniu, myciu, przewijaniu, w korzystaniu z toalety oraz spania z dzieckiem w jednym łóżku lub pokoju. Zadbaj o to, aby w każdej z takich czynności asystowała Ci inna osoba z organizacji/institucji. Jeśli pielęgnacja i opieka higieniczna nad dziećmi należą do Twoich obowiązków, zostaniesz przeszkolony w tym kierunku.
8. Jeśli będziesz świadkiem jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań i/lub sytuacji ze strony innych dorosłych lub dzieci, zawsze poinformuj o tym osobę odpowiedzialną za organizację/institucję i/lub postąp zgodnie z obowiązującą procedurą interwencji.

Zasada 2.

W instytucji/organizacji została opracowana procedura interwencji w sytuacji podejrzenia, że dziecko jest krzywdzone. Z procedurą zapoznają się wszystkie osoby pracujące z dziećmi

Dzieci z doświadczeniem uchodźczym narażone są na różne formy krzywdzenia ze strony opiekunów, członków rodziny, pracowników(-czki) i wolontariuszy(-ki) i innych osób trzecich. Pracownicy i wolontariusze pracujący z dziećmi w miejscach tymczasowego pobytu mogą być świadkami ich krzywdzenia, mogą zostać powiadomieni, że dziecko zostało skrzywdzone, lub podejrzewać, że doszło do krzywdzenia na podstawie różnych symptomów (zachowanie, wygląd, stan zdrowia dziecka).

W każdej sytuacji wiedzy lub podejrzeń, że dziecko doświadczyło krzywdzenia, konieczne jest podjęcie adekwatnej interwencji, by zapewnić mu bezpieczeństwo. Bardzo ważne jest, by w organizacji/instytucji została opracowana jasna procedura pokazująca, jak – krok po kroku – powinien postąpić każdy, kto powziął podejrzenie o krzywdzeniu dziecka. Znajomość zasad interwencji przez pracowników(-czki)/wolontariuszy(-ki) znacząco podnosi prawdopodobieństwo podjęcia przez nich reakcji w sytuacji krzywdzenia dziecka.

Poniżej przedstawiona jest przykładowa procedura interwencji, która może zostać zaadaptowana w każdej instytucji/organizacji z uwzględnieniem jej specyfiki i potrzeb. Procedura uwzględnia interwencje w sytuacji podejrzenia krzywdzenia dziecka w instytucji/organizacji przez osoby trzecie, takie jak wolontariusze(-ki), pracownicy(-ki), przez osoby dorosłe bliskie dziecku, rodziców, opiekunów prawnych oraz przez osoby nieletnie.

Ważne jest, by w każdej instytucji/organizacji wyznaczona została osoba odpowiadająca za ochronę dzieci, do której zarówno podopieczni, jak i pracownicy(-czki)/wolontariusze(-ki) będą mogli/mogły zgłaszać niepokojące sytuacje.

Procedura interwencji w przypadku podejrzenia zagrożenia bezpieczeństwa dziecka

§ 1

Zasady ogólne

1. Zagrożenie bezpieczeństwa dziecka może przybierać różne formy, z wykorzystaniem różnych sposobów kontaktu i komunikowania. Na potrzeby niniejszych zasad przyjęto następującą kwalifikację zagrożenia bezpieczeństwa dziecka:
 - a) popełniono przestępstwo na szkodę dziecka (np. wykorzystanie seksualne, znęcanie się nad dzieckiem);
 - b) doszło do innej formy krzywdzenia, niebędącej przestępstwem, takiej jak np. krzyk, kary fizyczne, poniżanie;
 - c) doszło do zaniedbania potrzeb życiowych dziecka (np. związanych z żywieniem, higieną czy ze zdrowiem);
 - d) dziecko przebywa w Polsce bez opieki osoby dorosłej.

2. Na potrzeby niniejszego dokumentu wyróżniono procedury interwencji w przypadku podejrzenia działania na szkodę dziecka przez:
 - a) osoby trzecie, takie jak wolontariusze(-ki), pracownicy(-czki) i współpracownicy(-czki) miejsc pobytu tymczasowego i innych miejsc wsparcia;
 - b) osoby niepełnoletnie;
 - c) dorosłe osoby bliskie dziecku, rodziców, opiekunów prawnych bądź faktycznych (opiekunów tymczasowych).
3. Na potrzeby niniejszego dokumentu pod pojęciem pracownika(-czki) rozumie się także współpracownika(-czkę) instytucji/organizacji niezależnie od formy współpracy (osoby pełniące wolontariat, osoby zatrudnione w ramach stosunków cywilnoprawnych).
4. Na potrzeby niniejszego dokumentu pod pojęciem miejsca tymczasowego pobytu rozumie się każde miejsce, w którym uchodźcy przebywają celem krótko- lub długotrwałego pobytu, niezależnie od ich formy prawnej.
5. W przypadku gdy w dokumencie mowa o sądzie rodzinnym lub opiekuńczym, oznacza to sąd rejonowy, wydział rodzinny i nieletnich położony z reguły w miejscowości lub gminie, w której przebywa dziecko, lub w gminie sąsiedniej. W przypadku problemów z ustaleniem właściwości sądu należy sięgnąć do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ustalenia siedzib i obszarów właściwości sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych oraz zakresu rozpoznawanych przez nie spraw, dostępnego na stronie: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20210001269/O/D20211269.pdf>
6. Przez właściwy miejscowo ośrodek pomocy społecznej należy rozumieć ośrodek położony w gminie/dzielnicy, w której zamieszkuje dziecko.
7. Zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa należy złożyć do właściwej miejscowo (najbliższej) jednostki policji lub prokuratury.
8. Osobą odpowiedzialną za prowadzenie interwencji jest osoba kierująca instytucją pomocową. Jeżeli instytucja prowadzi kilka punktów pomocowych, wówczas osobą odpowiedzialną za prowadzenie interwencji jest osoba kierująca punktem, w którym doszło do stwierdzenia krzywdzenia dziecka.
9. Pracownicy(-czki) i współpracownicy(-czki) organizacji/instytucji, którzy pozyskali wiedzę o krzywdzeniu dziecka, zobowiązani są do nieujawniania jej osobom postronnym za wyjątkiem uprawnionych służb.
10. Pod pojęciem interwencji rozumiane jest podjęcie działań zmierzających do zapewnienia dziecku bezpieczeństwa (w zależności od sytuacji może to być rozmowa z rodzicami/opiekunami lub zgłoszenie do wskazanej w poniższych punktach instytucji).

§ 2

Krzywdzenie przez osoby trzecie

1. W przypadku podejrzenia krzywdzenia przez osobę trzecią – pracownik(-czka)/wolontariusz(-ka) – powinien/powinna niezwłocznie odsunąć tę osobę od pracy z dziećmi do czasu wyjaśnienia sprawy.
2. Jeżeli zagrożone jest życie lub zdrowie dziecka, pracownik(-czka)/wolontariusz(-ka), który powziął wiadomość na ten temat, powinien niezwłocznie poinformować osobę odpowiedzialną za prowadzenie interwencji. Osoba ta powiadamia policję, dzwoniąc na numer alarmowy 112 lub 997, podając dane własne, dane dziecka, miejsce pobytu dziecka oraz opis okoliczności sprawy. Jeśli nie można skontaktować się z osobą odpowiedzialną za prowadzenie interwencji, pracownik(-czka)/wolontariusz(-ka) dokonuje zgłoszenia samodzielnie i wysyła pisemną informację do osoby odpowiedzialnej za prowadzenie interwencji.
3. Jeżeli pracownik(-czka) podejrzewa, że dziecko jest pokrzywdzone przestępstwem handlu ludźmi, wówczas powinien/powinna zastosować procedurę z ust. 2 lub zadzwonić na numer

- +48 664 974 934 bądź wysłać maila na adres: handelludzmibsk@policja.gov.pl. Na podany numer oraz adres email można zgłosić sprawę anonimowo. W przypadku wymagającym natychmiastowej reakcji (np. gdy dziecko przemieszcza się ze sprawcą) należy dzwonić na telefony alarmowe 112 lub 997. Więcej informacji można znaleźć na portalu: <https://www.gov.pl/web/handel-ludzmi>.
4. W przypadku gdy wobec dziecka popełniono inne przestępstwo, pracownik(-czka)/wolontariusz(-ka) zgłasza podejrzenie do osoby odpowiedzialnej za prowadzenie interwencji, która sporządza zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa i przekazuje je do właściwej miejscowo policji lub prokuratury. Wzór zawiadomienia znajduje się w **Załączniku nr 3**.
 5. W przypadku gdy pracownik(-czka) dopuścił(a) się wobec dziecka innej formy krzywdzenia niż popełnienie przestępstwa na jego szkodę, osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji powinna zbadać wszystkie okoliczności sprawy, w szczególności wysłuchując pracownika(-czki) podejrzanego/podejrzewaną o krzywdzenie, dziecko oraz innych świadków zdarzenia. W sytuacji gdy naruszenie dobra dziecka jest znaczne, w szczególności gdy doszło do dyskryminacji lub naruszenia godności dziecka, osoba prowadząca interwencję powinna rozważyć rozwiązanie stosunku prawnego z osobą, która dopuściła się krzywdzenia, lub zarekomendować takie rozwiązanie zwierzchnikom tej osoby. Jeżeli pracownik(-czka), który dopuścił(-a) się krzywdzenia, nie jest bezpośrednio zatrudniony(-a) przez punkt, lecz przez instytucję współpracującą, wówczas należy zarekomendować zakaz jego/jej wstępu na teren punktu, a w razie potrzeby rozwiązać umowę z instytucją współpracującą.

§ 3

Krzywdzenie przez osobę niepełnoletnią

1. W przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez inne dziecko zamieszkujące w miejscu tymczasowego pobytu należy przeprowadzić rozmowę z rodzicami/opiekunami dziecka podejrzanego o krzywdzenie oraz z tym dzieckiem, jeżeli jego rozwój psychofizyczny na to pozwala. Wspólnie z rodzicami/opiekunami dziecka należy opracować plan naprawczy. Z rodzicami/opiekunami dziecka poddawanego krzywdzeniu należy opracować plan zapewnienia mu bezpieczeństwa, włączając w ten plan sposoby odizolowania go od źródeł zagrożenia.
2. Wszelkimi możliwymi sposobami należy upewnić się, że dziecko podejrzwane o krzywdzenie innego dziecka samo nie jest krzywdzone przez rodziców/opiekunów, innych dorosłych bądź inne dzieci. W przypadku potwierdzenia takiej okoliczności należy przejść do procedury z § 4.
3. Jeżeli osobą podejrzaną o krzywdzenie jest dziecko w wieku od 13 do 17 lat, a jego zachowanie stanowi czyn karalny, należy odbyć rozmowę z rodzicami dziecka krzywdzącego oraz krzywdzonego oraz poinformować właściwy miejscowo sąd rodzinny lub policję poprzez pisemne zawiadomienie.
4. Jeżeli osobą podejrzaną o krzywdzenie jest dziecko powyżej lat 17, a jego zachowanie stanowi przestępstwo, wówczas należy poinformować właściwą miejscowo jednostkę policji lub prokuratury poprzez pisemne zawiadomienie.

§ 4

Krzywdzenie przez rodzica lub opiekuna prawnego bądź faktycznego

1. W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa na szkodę dziecka przez rodzica lub opiekuna prawnego/faktycznego należy sporządzić zawiadomienie na piśmie i skierować je do właściwej miejscowo jednostki policji.
2. W przypadku podejrzenia, że rodzic lub opiekun dziecka zaniedbuje jego potrzeby psychofizyczne lub rodzina jest niewydolna wychowawczo (np. dziecko chodzi w nieadekwatnych do pogody

- ubraniach, opuszcza miejsce zamieszkania bez nadzoru osoby dorosłej, rodzic krzyczy na dziecko, rodzic stosuje kary fizyczne niebędące przestępstwem), należy porozmawiać z rodzicem, uświadamiając niewłaściwość postępowania i w miarę możliwości umożliwić mu kontakt z psychologiem. W sytuacji zaniedbania materialnego należy upewnić się, że rodzic otrzymał odpowiednie wsparcie socjalne lub pokierować po takie wsparcie.
3. W przypadku braku współpracy rodzica należy pisemnie lub mailowo poinformować o sytuacji właściwy ośrodek pomocy społecznej, podając swoje dane, dane dziecka i w miarę możliwości jak najwięcej szczegółów sprawy (w tym dane opiekunów dopuszczających się krzywdzenia). OPS powinien wszcząć procedurę Niebieskiej Karty oraz – w miarę potrzeb – rozpocząć pracę socjalną z rodziną.

§ 5

Przebywanie dziecka na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (RP) bez opieki

1. W przypadku powzięcia podejrzenia, że dziecko przebywa na terytorium RP bez opieki osoby dorosłej, w pierwszej kolejności należy zapewnić bezpieczeństwo dziecku oraz zadbać o jego podstawowe potrzeby (wyżywienie, ubiór, odpoczynek) i uniemożliwić mu oddalenie się.
2. Po ustaleniu, że dziecko zgubiło się, należy poinformować najbliższą jednostkę policji oraz właściwy ośrodek pomocy społecznej. Poinformowanie powinno być w miarę możliwości pisemne.
3. W przypadku uzyskania informacji, że dziecko przybyło na terytorium RP samodzielnie lub zostało porzucone przez rodzica/opiekuna, należy poinformować właściwy miejscowo sąd opiekuńczy oraz właściwy ośrodek pomocy społecznej o fakcie przebywania dziecka bez opieki. Poinformowanie powinno być w miarę możliwości pisemne.
4. W przypadku, gdy przebywanie dziecka bez opieki zgłasza pracownik(-czka) wykwalifikowanej instytucji pomocowej, w której dziecko mieszka, wówczas pracownik(-czka) takiej instytucji może podać swoje dane ośrodkowi pomocy społecznej jako kandydata na opiekuna tymczasowego dziecka.
5. Sąd opiekuńczy podejmie decyzję o właściwym sposobie zapewnienia bezpieczeństwa dziecku. Do czasu wydania rozstrzygnięcia należy dziecku umożliwić przebywanie w miejscu tymczasowego pobytu.
6. W przypadku powzięcia wiadomości, że dziecko przebywa w Rzeczypospolitej Polskiej pod opieką spokrewnionej lub niespokrewnionej osoby dorosłej, której opieka nad nim nie jest usankcjonowana prawnie, należy wytłumaczyć tej osobie, na czym polega instytucja opiekuna tymczasowego. Następnie zachęcić ją do złożenia wniosku o ustanowienie opieki tymczasowej, pomagając w jego wypełnieniu. Jeśli nie jest to możliwe, należy poinformować właściwy ośrodek pomocy społecznej o tym fakcie, celem złożenia przez ośrodek wniosku do sądu opiekuńczego o ustanowienie tej osoby opiekunem tymczasowym. Warto także zachęcić tę osobę do rejestracji w konsulacie lub ambasadzie Ukrainy w Polsce.
7. Jeśli niepokoisz się o dziecko i nie wiesz, jak postąpić, zadzwoń pod numer 800 100 100 prowadzony przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę. Dyżury w języku polskim i rosyjskim. Więcej informacji na stronie: 800100100.pl

Schemat interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez osoby trzecie

(np. wolontariusze, pracownicy organizacji/institucji oraz inne osoby, które mają kontakt z dzieckiem)

STANDARDY
OCHRONY

dzieci

FUNDACJA
DAJEMY
DZIECIOM
SIŁĘ

Podejrzewasz, że dziecko:

Doświadcza **przemocy z uszczerbkiem na zdrowiu***, wykorzystania seksualnego lub/i zagrożone jest jego życie

zadbaj o bezpieczeństwo dziecka i odseparuj je od osoby podejrzanej o krzywdzenie;

zawiadom policję pod nr 112 lub 997.

* Przemoc z uszczerbkiem na zdrowiu oznacza spowodowanie choroby lub uszkodzenia ciała (np. złamanie, zasinienie, wybite zęba, zranienie), a także m.in. pozbawienie wzroku, słuchu, mowy, wywołanie innego ciężkiego kalectwa, trwałej choroby psychicznej, zniekształcenia ciała itp.

Doświadcza **jednorazowo innej przemocy fizycznej** (np. klapsów, popychania, szturchania) lub **przemocy psychicznej** (np. poniżania, dyskryminacji, ośmieszania)

zadbaj o bezpieczeństwo dziecka i odseparuj je od osoby podejrzanej o krzywdzenie;

zakończ współpracę/rozwiąż umowę z osobą krzywdzącą dziecko.

Doświadcza **innych niepokojących zachowań** (tj. krzyk, niestosowne komentarze)

zadbaj o bezpieczeństwo dziecka i odseparuj je od osoby podejrzanej o krzywdzenie;

przeprowadź rozmowę dyscyplinującą, a w przypadku braku poprawy zakończ współpracę.

Jest zagrożone przestępstwem **handlu ludźmi**

jeżeli masz taką możliwość zadbaj o bezpieczeństwo dziecka i odseparuj je od osoby podejrzanej o krzywdzenie

zawiadom policję pod nr 112 lub 997;

równolegle zgłoś sytuację pod nr +48 664 974 934 lub wyślij maila na adres: handelludzmibsk@policja.gov.pl.

Schemat interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez osobę nieletnią (do 17 r.ż.)

(przemoc rówieśnicza)

STANDARDY
OCHRONY

Podejrzewasz, że dziecko:

Doświadcza ze strony innego dziecka **przemocy z uszczerbkiem na zdrowiu***, wykorzystania seksualnego lub/i zagrożone jest jego życie

zadbaj o bezpieczeństwo dziecka i odseparuj je od osoby podejrzanej o krzywdzenie;

przeprowadź rozmowę z rodzicami/opiekunami dzieci uwikłanych w przemoc;

równolegle powiadom lokalny sąd rodzinny lub policję wysyłając wniosek**.

* Przemoc z uszczerbkiem na zdrowiu oznacza spowodowanie choroby lub uszkodzenia ciała (np. złamanie, zasinienie, wybite zęba, zranienie), a także m.in. pozbawienie wzroku, słuchu, mowy, wywołanie innego ciężkiego kalectwa, trwałej choroby psychicznej, zniekształcenia ciała itp.

** Skorzystaj z wzoru wniosku o wgląd w sytuację dziecka/rodziny, który dostępny jest na stronie standardy.fdds.pl

Doświadcza ze strony innego dziecka **jednorazowo innej przemocy fizycznej** (np. popychania, szturchania), **przemocy psychicznej** (np. poniżania, dyskryminacji, ośmieszania) lub **innych niepokojących zachowań** (tj. krzyk, niestosowne komentarze)

zadbaj o bezpieczeństwo dziecka i odseparuj je od osoby podejrzanej o krzywdzenie;

przeprowadź rozmowę i opracuj działania naprawcze, osobno z rodzicami dziecka krzywdzącego i krzywdzonego;

w przypadku powtarzającej się przemocy powiadom lokalny sąd rodzinny wysyłając wniosek*.

* Skorzystaj z wzoru wniosku o wgląd w sytuację dziecka/rodziny, który dostępny jest na stronie standardy.fdds.pl

Schemat interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez rodzica lub opiekuna

STANDARDY
OCHRONY

Podejrzewasz, że dziecko:

Doświadcza **przemocy z uszczerbkiem na zdrowiu***, wykorzystania seksualnego lub/i zagrożone jest jego życie

zadbaj o bezpieczeństwo dziecka i odseparuj je od rodzica/opiekuna podejrzanego o krzywdzenie;

zawiadom policję pod nr 112 lub 997.

* Przemoc z uszczerbkiem na zdrowiu oznacza spowodowanie choroby lub uszkodzenia ciała (np. złamanie, zasinienie, wybite zęba, zranienie), a także m.in. pozbawienie wzroku, słuchu, mowy, wywołanie innego ciężkiego kalectwa, trwałej choroby psychicznej, zniekształcenia ciała itp.

Doświadcza **jednorazowo innej przemocy fizycznej** (np. klapsów, popychania, szturchania), **przemocy psychicznej** (np. poniżania, dyskryminacji, ośmieszania) lub **innych niepokojących zachowań** (tj. krzyk, niestosowne komentarze)

zadbaj o bezpieczeństwo dziecka;

przeprowadź rozmowę z rodzicem/opiekunem podejrzanym o krzywdzenie;

powiadom o możliwości wsparcia psychologicznego;

w przypadku braku współpracy rodzica/opiekuna lub powtarzającej się przemocy powiadom właściwy ośrodek pomocy społecznej.

Doświadcza **zaniedbania** lub **rodzic/opiekun dziecka jest niewydolny wychowawczo** (np. dziecko chodzi w nieadekwatnych do pogody ubraniach, opuszcza miejsce zamieszkania bez nadzoru osoby dorosłej)

zadbaj o bezpieczeństwo dziecka;

porozmawiaj z rodzicem/opiekunem;

powiadom o możliwości wsparcia psychologicznego lub/i materialnego;

w przypadku braku współpracy rodzica/opiekuna powiadom właściwy ośrodek pomocy społecznej.

Schemat interwencji w przypadku podejrzenia, że dziecko przebywa na terytorium RP bez opieki osoby dorosłej

STANDARDY
OCHRONY

Podejrzewasz, że dziecko:

Zgubiło się

zadbaj o jego bezpieczeństwo i podstawowe potrzeby (jedzenie, ubranie, odpoczynek) i nie pozwól dziecku oddalić się;

zawiadom policję pod nr 112 lub 997;

równolegle powiadom właściwy ośrodek pomocy społecznej.

Przybyło na terytorium RP samodzielnie lub zostało porzucone przez rodziców/opiekunów

zadbaj o jego bezpieczeństwo i podstawowe potrzeby (jedzenie, ubranie, odpoczynek) i nie pozwól dziecku oddalić się;

powiadom lokalny sąd opiekuńczy*;

równolegle powiadom właściwy ośrodek pomocy społecznej.

* Jeżeli masz gotowość, możesz zgłosić się do roli opiekuna tymczasowego dziecka. Pamiętaj, że pełnienie tej roli oznacza pieczę nad osobą i majątkiem dziecka.

Przebywa pod opieką osoby, która nie jest jego opiekunem prawnym (np. dziadek, babcia, macocha, ojczym, ciocia, wujek, brat, siostra lub inna osoba)

wyjaśnij, na czym polega rola opiekuna tymczasowego;

zachęć do złożenia do lokalnego sądu opiekuńczego wniosku o ustanowienie opieki tymczasowej lub/i pomóż w przygotowaniu wniosku;

gdy nie jest to możliwe, poinformuj właściwy ośrodek pomocy społecznej o potrzebie przygotowania wniosku.

Zasady bezpiecznego kontaktu z dziećmi

STANDARDY
OCHRONY

określają działania dla dobra dziecka
i w jego najlepszym interesie

ZAWSZE

1. Zachowuj cierpliwość i szacunek. Dzieciom, zwłaszcza po traumatycznych doświadczeniach mogą towarzyszyć różne emocje (lęk, złość, obojętność).
2. Słuchaj uważnie dzieci i udzielaj im odpowiedzi adekwatnych do ich wieku i sytuacji. Rozmawiając z dzieckiem, zejdź do jego poziomu.
3. Zapewnij dzieci, że jeśli coś je niepokoi mogą o tym powiedzieć Tobie lub innej zaufanej osobie.
4. Doceniaj angażowanie się dzieci w podejmowane działania, wspieraj je. Traktuj równo. Unikaj faworyzowania dzieci.
5. Podejmując decyzje dotyczące dziecka, poinformuj o tym dziecko i staraj się brać pod uwagę jego oczekiwania.
6. Zadbaj by być w zasięgu wzroku lub słuchu innych pracowników i wolontariuszy, kiedy prowadzisz aktywności z dziećmi. W wyjątkowych i uzasadnionych sytuacjach, kiedy musisz zostać z dzieckiem sam na sam, powiadom o tym pozostałych pracowników i wolontariuszy.
7. Szanuj prawo dziecka do prywatności. Jeśli konieczne jest odstępnie od tej zasady, aby chronić dziecko, wyjaśnij mu to.
8. Unikaj zbędnego ryzyka. Pracując z dziećmi upewnij się, że sprzęt i wyposażenie są używane w odpowiedni sposób, a otoczenie jest bezpieczne.

NIGDY

1. Nie wolno Ci krzyczeć, zawstydząć, upokarzać, lekceważyć i obrażać dziecka.
2. Nie wolno Ci bić, szturchać, popychać - naruszać integralności fizycznej dziecka.
3. Nie wolno Ci nawiązywać z dzieckiem jakichkolwiek relacji romantycznych lub seksualnych. Obejmuje to także seksualne komentarze, żarty, gesty oraz udostępnianie dzieciom treści erotycznych i pornograficznych.
4. Nie wolno Ci utrzymywać wizerunku dziecka (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) ani umożliwiać tego osobom trzecim.
5. Nie wolno Ci zapraszać dzieci do swojego mieszkania ani spotykać się z nimi poza godzinami pracy. Nie dozwolone są kontakty poprzez prywatne kanały komunikacji (telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych) i udostępnienie własnych danych osobowych.
6. Nie wolno Ci proponować dzieciom alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, jak również używać ich w obecności dzieci.
7. Nie podejmuj innego niż niezbędny kontaktu fizycznego z dzieckiem. Dotyczy to zwłaszcza: pomagania dziecku w ubieraniu i rozbieraniu, jedzeniu, myciu, przewijaniu, w korzystaniu z toalety oraz spania z dzieckiem w jednym łóżku lub pokoju. Zadbaj o to, aby w każdej z takich czynności asystowała Ci inna osoba.
8. Jeśli będziesz świadkiem jakiegokolwiek z opisanych zachowań, zawsze poinformuj osobę odpowiedzialną za organizację/institucję i/lub postąp zgodnie z obowiązującą procedurą interwencji.

Załącznik 1.

**Oświadczenie o niekaralności i zobowiązaniu
do przestrzegania podstawowych zasad
ochrony dzieci (wzór)**

.....
(miejsce i data)

Ja, legitymujący(-a) się dowodem osobistym
o nr oświadczam, że nie byłem(-am) skazany(-a) za
przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności oraz przestępstwa z użyciem przemocy
na szkodę małoletniego i nie toczy się przeciwko mnie żadne postępowanie karne ani dyscyplinarne
w tym zakresie.

Oświadczam, że jestem świadomy(-a) konsekwencji złożenia nieprawdziwego oświadczenia.

Ponadto oświadczam, że zapoznałem(-am) się z zasadami ochrony dzieci obowiązującej w
..... i zobowiązuję się do ich przestrzegania.

.....
(podpis)

Załącznik 2.

**Zakres danych pracownika/wolontariusza
niezbędnych do sprawdzenia w Rejestrze
Sprawców Przepływów na Tle Seksualnym**

Imię i nazwisko:

Data urodzenia:

Pesel:

Nazwisko rodowe:

Imię ojca:

Imię matki:

Rejestr dostępny jest na stronie: <https://rps.ms.gov.pl/>

By móc uzyskać informacje z rejestru z dostępem ograniczonym, konieczne jest założenie profilu organizacji.

Załącznik 3.
**Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia
przestępstwa (wzór)**

..... dnia r.

L. Dz.

Prokuratura Rejonowa w[1]

Zawiadamiający:

z siedzibą w

reprezentowana przez:

adres do korespondencji:

Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

Niniejszym składam zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

na szkodę małoletniego (imię i nazwisko, data urodzenia) przez

..... (imię i nazwisko domniemanego sprawcy).

Uzasadnienie

W trakcie wykonywania przez (imię i nazwisko pracownika(-czki)/
wolontariusza(-ki)) czynności służbowych – wobec małoletniego/małoletniej

(imię i nazwisko), dziecko ujawniło niepokojące treści dotyczące relacji z [2].

Dalszy opis podejrzenia popełnienia przestępstwa

Mając na uwadze powyższe informacje, a także dobro i bezpieczeństwo małoletniej/małoletniego, wnoszę o wszczęcie postępowania w tej sprawie.

Osobą mogącą udzielić więcej informacji jest (imię, nazwisko, telefon,
adres do korespondencji).

Wszelką korespondencję w sprawie proszę przysyłać na adres korespondencyjny, z powołaniem się na numer i liczbę
dziennika pisma.

.....
(podpis)

[1] Zawiadomienie należy złożyć do Prokuratury Rejonowej właściwej ze względu na miejsce popełnienia przestępstwa.

[2] Opis sytuacji, która miała miejsce. Należy uzupełnić zgodnie z tym, co się wydarzyło (ważne jest, by zaznaczyć np.: kiedy i gdzie miało miejsce zdarzenie, kto mógł je widzieć/wiedzieć o nim, kto mógł popełnić przestępstwo).

Załącznik 4.

**Wzór wniosku do sądu o ustanowienie
opiekuna tymczasowego dla dziecka
ukraińskiego bez opieki:**

https://www.iustitia.pl/79-informacje/4422-zaktualizowana-wersja-formularza-wniosku-o-ustanowienie-opiekuna-tymczasowego-dla-maloletniego-obywatela-ukrainy#xd_co_f=YWI5ODA1NjA-tODgzZS00ODViLTg5NDMtZjk2NzgxNjQzMzg4~

Załącznik 5.

Wzór wniosku o wgląd w sytuację dziecka/ rodziny

.....
(miejscowość, data)

Ośrodek Pomocy Społecznej w
(adres OPS-u właściwego z uwagi na miejsce zamieszkania/pobytu dziecka)

Wnioskodawca:
(imię, nazwisko i adres osoby zgłaszającej/dane instytucji zgłaszającej)

Dotyczy dziecka / rodziny

..... zamieszkałej pod adresem:
(dane umożliwiające identyfikację dziecka (imię i nazwisko, adres zamieszkania/pobytu, dane rodziców/
opiekunów)

Wniosek o wgląd w sytuację dziecka

Niniejszym wnoszę o wgląd w sytuację małoletniego/małoletniej
(dane umożliwiające identyfikację dziecka np. imię i nazwisko dziecka, imiona i nazwiska rodziców/opiekunów,
adres zamieszkania/pobytu)

poprzez przeprowadzenie wywiadu środowiskowego oraz udzielenie pomocy dziecku w przypadku
stwierdzenia zagrożenia jego dobra.

Uzasadnienie

(Tutaj należy opisać niepokojące sytuacje, co sprawiło, że zdecydowaliśmy się na podjęcie interwencji,
dlaczego uważamy, że dobro dziecka jest zagrożone. Pamiętaj, że im więcej informacji podasz, tym jest
większa szansa na skuteczną interwencję.

Można zamieścić informacje o osobach, które były/są świadkami niepokojących zdarzeń.)

.....
podpis składającego wniosek